

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

5. Lactantij de Fortunæ assertoribus sententia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

aut defuisse? in prœlijs, in negotijs, in venatu, in itineribus, in matrimonijs contrahendis, & denique, in qua re, non tribuunt primas Fortuna? Huic victoriæ, huic lucra, huic prædæ, huic optata omnia ascribuntur. Ita vanitas veritati, & Dea falsa, vero Deo antefertur. *Toto Mundo & locis omnibus*, ait Plinius, *omnibusq; horis, omnium vocibus Fortuna sola inuocatur, vna nominatur, vna accusatur, vna agitur rea, vna cogitatur, sola laudatur, sola arguitur, & cum conuicijs colitur: volubilis, à plerisq; verò & cæca etiam existimata, vaga, inconstans, incerta, varia, indignorum faulrix. Huic omnia expensa, huic omnia feruntur accepta, & in tota ratione mortalium sola vtramq; paginam facit; adeoq; obnoxia sumus sortis, ut fors ipsa pro Dea sit.* Nisi quòd Fortunum Deum à Philosophis quibusdam dictum, quam vulgus Fortunam nominat Lactantius & Arnobius referunt & refellunt. Parum enim refert, virum an fœminam esse fingas, si mentiaris.

S. Augustinus, quia ipse tempore multæ adhuc supererant reliquiæ Gentilium Fortunam pro Dea habentium, ne illis daretur occasio errandi, aut superstitio eorum autoritate ipsius confirmata videretur, etiam quòd nomen Fortuna, licet bono veròque sensu, vsurpârit, seipsum reprehendit. Refert ergo plurimum, ad diuinæ Prouidentia laudes redintegrandas; errorèmq; plus, quàm vulgò putatur, perniciosum rudi popello eripiendum, ut ostendamus, nec Casum pro Deo, nec pro Dea Fortunam, sed, in vtrisque, Deum verum rebus humanis omnibus dominantem esse agnoscendum. Veteres enim, quia latentes antea, subitoque erumpentes inexpectatos euentus animaduenterunt, quorù causam cum ignorarent, nec tamen nullam esse, sibi persuaderent; occultum quoddam Numen esse, à quo ij prouenirent, id est, Fortunam statuerunt, ipso Cicerone dicente: *Ignoratio rerum atq; causarum Fortuna nomen induxit.* Testatur Nicephorus, nonnullos Græcos Philosophos pugnauisse *præstantibus libris aduersus Epicuri sectatores*, Fortunæque cultores. quod & Paulinus fecit epist. ad Iouium, & S. Hieronymus in cap. 65. Isaia, ad illud: *Ponitis Fortune mensam, aliisque*.

Egregiè Lactantiùs hanc superstitionem, vnà cum origine sua, attingens, antiquos stultos potiùs, quàm sapientes perstringit, his verbis: *Non dissimili errore credunt esse Fortunam, quasi Deam quandam res humanas varijs casibus illudentem; quia nesciunt, vnde*

Ff

sibi

Plin. lib. 2.
Lactant. l. 3.
c. 28. & 29.
Arnob. l. 3.

I V.
S. Augustin.
l. 1. Retract.
c. 1.

Nicephor.
lib. 10. hist.
Eccles. c. 26.

V.
Lactant. l. 3.
diuinar. In-
stitut. c. 27.

sibi bona, & mala eueniant. Cum hac se compositos ad praeliandum putant, nec ullam tamen rationem reddunt, à quo, & quam ob causam; sed tantum cum Fortuna se digladiari momentis omnibus, gloriantur. Iam quicumque aliquos consolati sunt, ob interitum, amissionemque charorum, Fortune nomen acerrimis accusationibus prosciderunt: nec omnino vlla eorum disputatio de virtute est, in qua non Fortuna vexetur. M. Tullius in sua consolatione pugnas se semper contra Fortunam, loquitur, eamque à se esse superatam, cum fortiter inimicorum impetum retulisset, ne tum quidem se ab ea fractum, cum domo pulsus, patria caruit. tum autem cum amiserit charissimam filiam, victum se à fortuna turpiter confitetur. Cedo, inquit, & manum tollo. Quid hoc homine miserius, qui sic iaceat?

V I. Erigendus est igitur, & docendus homo, quid non sit, aut quid sit Casus & Fortuna. Nam, teste Augustino, omnino audiendi non sunt, qui putauerunt, sublimes quidem Mundi partes, id est, à confinio corpulentioris aeris huius, & supra, diuina prouidentia gubernari: hanc autem imam partem terrenam & humidam, aerisque huius vicinioris, qui terrarum & aquarum exhalationibus humescit, in quo venti nubisque, consurgunt, Casibus potius & fortuitis motibus agitari. Contra hos loquitur Psal. qui, cum explicasset laudem celestium, se etiam ad ista inferiora conuertit, dicens: Laudate Dominum de terra, dracones & omnes abyssi: Ignis, grando, nix, glacies, & spiritus tempestatum, quae faciunt verbum eius. Nihil enim tam videtur Casibus volui, quam omnes ista procellose ac turbulente qualitates, quibus caeli huius inferioris, quod non immerito etiam terra nomine deputata est, facies vertitur & variatur. Sed cum addit: quae faciunt verbum eius; satis ostendit, earum quoque rerum ordinem diuino subditum imperio latere nos potius, quam vniuersitatis deesse naturae. Quod autem ore suo Saluator dicit: Vnum passerem non cadere in terram, sine Dei voluntate; & quod foenum agri post paululum mittendum in clibanum, ipse idem vestiat, nomine confirmat, non solum totam istam mundi partem rebus mortalibus & corruptibilibus deputatam, verum etiam vilissimas eius & abiectissimas particulas diuina prouidentia regi? Immo vsque adeo Fortune cultus, immo mentio displicet D. Augustino, vt in libris Retractionum, non dubitet, suos de ea loquendi modos corrigere. In tribus libris meis de Academicis, inquit, non mihi placet, toties me appellasse Fortunam, quamuis non aliquam Deam voluerim hoc nomine intelligi, sed fortuitum rerum euentum, vel in corporis nostri, vel in ex-

ternis

S. Augustin.
lib 5. super
Gen. c. 21.

S. Augustin.
11. Retract.
c. 1.